

6. BÖLÜM

21 HEMŞİRELİK PROBLEMLERİ

Çiğdem KURALAY*

**FAYE GLENN ABDELLAH
(1919-2017)**

Hasta gereksinimlerini belirlenmesi için oluşturulan veri toplamada yol gösteren araçlarından birisi de Faye Glenn Abdellah'ın 21 Hemşirelik problemini ortaya koyduğu kuramıdır. Abdellah, hemşireliğin profesyonelleşmesi, statüsünün artması ve otonomiye kavuşması için güçlü bir bilgi ve araştırmalara, hasta merkezli bir bakıma ve tıptan bağımsız rollerini yerine getirmeye odaklanması gerektiğine inanır. Abdellah insanı, fizyolojik- bedensel ve duygusal- sosyal ihtiyaçları olan canlılar olarak ifade etmiştir. İnsanların bu ihtiyaçlarının karşılanması ise ancak hemşirelik bakımıyla mümkün olur. Hemşireliğin tanımını yaparken, yalnızca bireye değil, aile ve topluma da hizmet verilen içeriği bilim ve sanata dayandırılan; bireylerin sağlık gereksinimleri ile ilgili bilinen ya da bilinmeyen sorunlarını, çözebilmelerinde, ya da onlarla baş edebilmelerinde yardım etme kavramlarından bahseder. Abdellah'ın hemşireliğe yaptığı en önemli katkı, meslekte bilimselliğe zemin hazırlayan ilk hemşirelik araştırmalarını başlatmış olmasıdır.

KURAMCININ ÖZGEÇMİŞİ

Bilimsel bilginin ortaya çıkmasını sağlayan profesyonel disiplinlerde bilgi, genellikle “kavram ve kuramlarla” açıklanır. Hemşirelik biliminde uygulamada kullanılacak olan bilgiyi ortaya çıkaran kuramlar mesleki gelişimi arttırmak için

* Öğr. Gör., Ordu Üniversitesi, İkizce Meslek Yüksekokulu, cigdeminan52@hotmail.com

bakımın her aşamasında hastanın temel, destekleyici, iyileştirici ve güçlendirici bakım gereksinimleri üzerinde olumlu sonuçlar elde edilmesine katkı sağlamıştır. Çalışma sonucuna göre bu modelin yaşlı bakımı yapan hemşirelerin etkin kullanımı için oldukça faydalı olduğu ve rutinde kullanımı önerilmiştir (11).

Hemşirelikte kuram/model kullanımının araştırıldığı bir çalışmada Türkiye’de 1995-2017 yılları arasında yapılmış 78 tez incelendiğinde çalışmaların hiçbirinde Abdellah ve 21 hemşirelik sorunu modeli kullanılmadığı görülmüştür. Buda hemşirelerin daha fazla kuram/model kullanarak çalışmalarını bilimsel yöntemlere uygun bir şekilde yapmaları gerektiğini göstermektedir (12).

SONUÇ

Kuramlar hemşirelik mesleğinin profesyonelleşmesi yolunda yol göstericidir. Hemşirelikte kuramların kullanılmasındaki gerçek amaç, insanın daha üst düzey sağlık seviyesine gelmesi için yapılacak olan mesleki uygulamaları geliştirmektir. Kuramlar, bilimsel bilgi kullanımını arttırmak, insanlık adına önemli olan konularda araştırmalar yapılmasına yönlendirir. Ortaya çıkan durumları anlamaları için kuramlar hemşirelere yol göstericidir ancak literatür incelendiğinde hemşirelerin kuram geliştirmek ve kullanmak için yeterince zaman ayırmadıkları belirtilmektedir. Mesleğin teori ve uygulaması arasındaki boşluğun doldurulması yönünde kuram temelli uygulama yapılması konusunda hemşireler bilgilendirilmelidir (13).

KAYNAKLAR

1. Özsoy SA, and Çetinkaya A., Hemşirelikte Kuram Geliştirme. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2019; 35(2): 77-83.
2. Toru F. Hemşirelik Uygulamalarının Kilit Noktası: Bireyselleştirilmiş Bakım. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2020; 4(1): 46-59.
3. Ünsal A. Hemşireliğin Dört Temel Kavramı: İnsan, çevre, sağlık ve hastalık, hemşirelik. Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2017; 1(1): 11-25.
4. Mcauliffe MS. Interview With Faye G Abdellah On Nursing Research And Health Policy. Journal Of Nursing Scholarship. 1998; 30(3): 215-17.
5. Pektekin Ç. *Faye Glenn Abdellah Ve Yirmibir Hemşirelik Sorunu Kuramı*. In *Hemşirelik Felsefesi: Kuramlar-Bakım Modelleri Ve Politik Yaklaşımlar*.2013, İstanbul Tıp Kitabevi: İstanbul. 2013, 76-82.
6. Ahmed Nuru DZ., Algow D., GetasewE., Abate M., Berhanu S. Theoretical Foundation Of Nursing Theory Presentation On “21 Nursing Problem Theory”. 2020. https://www.researchgate.net/publication/339384012_Nursing_theory_presentation_on_21_Nursing_Problem_Theory_Presentation_outline ErişimTarihi 21.03.2021
7. Dewey J. *Faye Abdellah* In *Salem Press Biographical Encyclopedia*. 2020

8. Allam NA, Al Megrin WA, and Alkeridis LA, Faye Abdellah Model To Banishing Social Stigma Of Head Lice Among School Students. *Science Journal Of Clinical Medicine*. 2016; 5(1):1-11.
9. Habeeb JS. *Faye G Theory.in. Nursing Theory* . 2020. https://www.researchgate.net/publication/333131618_'Faye_G_theory. Erişim Tarihi: 21.03.2021
10. Çoban N, Gezginci E, Göktaş S. Amputasyon Bakımında Abdellah'ın Modelinin Kullanımı: Olgu Sunumu. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*. 2019;1(3): 249-256.
11. Deniz A, Akyol A, Oksel E. Yaşlı Bireyde Düşme Sonrası Abdellah'ın Modeline Göre Hemşirelik Bakimi: Bir Olgu Sunumu. *International Refereed Journal Of Nursing Researches*. 2018; 13(3): 104-118.
12. Şahin G, Buldak Cİ, Kaya V, Güvenç G, İyigün E. Türkiye'de hemşirelikte model kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi: sistematik derleme. *HEAD* 2020;17(2):170-9.
13. Koç Z, Kızıltepe SK, Çınarlı T, Şener A. Hemşirelik Uygulamalarında, Araştırmalarında, Yönetiminde ve Eğitiminde Kuramların Kullanımı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2017; 4 (1): 62-72.